

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - 6 "
 negyed évre - - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad FÖLDES EDE
 könyvkereskedő, a kinél a lap kiadóhivatala van.

Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyílttér sorá 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele
 milliméter-árszabás szerint a
 Leopold Gyula
 Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Márczius 15.

Még nem volt a magyarnak ilyen szomorú márcziusa.

Negyven esztendőn keresztül fokozódó lelkesedéssel és reménnyel ünnepelte a mai napot, Magyarország újjászületésének évfordulóját.

Lelkesedett azért, mert a márcziusi ifjúságnak és a szabadságharc hőseinek sikerei magasra emelték benne a nemzeti önértéket.

És reménykedett, hogy eljön az idő, melyben Kossuth Lajos dicsőséges lobogóját kitűzheti a ledöntött közönséges rendszer romjaira.

A lelkesedés emelkedett, a remény növekedett és mintegy varázsütésre megérkezett a pillanat, melyben a nemzet bizalmába fogadta azon vezéreket, akik Magyarország függetlenségének lobogóját hordozták. Hitt nekik és megbizta őket, hogy csinálják meg, amit ígértek; valósítsák meg, amit hirdettek; tartsák meg azt a szent fogadást, a melyet a választók előtt tettek, midőn tőlük a bizalmat kérték.

Ragyogó szép nap volt ez. A napsugár mosolygással, örömmel, ünneppel töltötte be az egész magyar természetet. Kár, valóságos nemzeti szerencsétlenség, hogy hamar elmúlt. Csakhamar kitűnt, hogy nem is ünnep, hanem csak álom volt, melybe altató-szerrel ringatták ezt a szegény nemzetet. Nem

dicsőség lett a győzelemből, hanem szegény és lealászás.

Különbön hagyjuk ezt a szomorú és szegényes képet. Forduljunk bizalommal a jövő felé. Mert a lelkünk mélyén van az a szent érzés, hogy akármekkora követ gördít is az u. n. független párt Kossuth Lajos tetemei fölé; az ő eszméit és szellemét nem fogja elföldelni sohasem. Feljárnak azok a sírból kísérteti az elvtagadók álmait. Az eszméket eltemetni nem lehet; annál nagyobb erővel törnek elő, minél nagyobb erőszakkal igyekeznek őket elfojtani.

Fonjunk örökzöld koszorút a nagy tavasz emlékének! A kegyelet oltárát hintsük tele illatos virággal! S forduljunk tiszta szívvel az oltár elé, mert az istenségnek, akit magasztal, nemzeti szabadság és népjog a neve! Boruljunk le az ő tündöklő dicsősége előtt; a hazafiság szolozsmáiban magasztaljuk az ő hatalmát s mutassuk be neki lelkünk áhitátát áldozatul! Számúzzuk sziveinkből a hétköznép sívár gondjait és teljünk be halás kegyelettel, boldog emlékezéssel e napon! Menjünk el gondolatban oda, hol hatvan esztendővel ezelőtt a szabadság bölcsője ringott s áldjuk meg e helynek minden por-szemét! S mikor körülöttünk libben a kikelet fuvallata, figyeljünk a halk suttagásra: a nagy idők bajnokainak szelleme szól benne mihozzánk imigyen:

Vértanúk voltunk, életünket áldoztuk a szabadságért. Becsüljétek meg azt, amiért meghaltunk, ki könnyű halállal a harczmezőn, ki nehézzel a verpadon. Drágán szereztük

a szabadságot, a melyet reátok hagyunk; ne pocsekoljátok el. Álmodtunk szabad unokákról: ne vállaljátok önkényes szolgálót. Küzdelmünket az a vágy lelkesítette, hogy ti majd halál kézzel ápoljátok sirhantunkat: de ha elfordultok elveinktől, ettől a gyalázattól elborzadunk még haló porunkban is. Legyetek olyan tiszták, mint a mi eszméink voltak. Olyan lelkesek, mint a mi akaratumk volt. Olyan büszkek, mint a mi bátorságunk volt. Gondoljatok apáitokra s szeressétek a szabadságot. A szabadság a hatalom forrása: ne adjátok tehát cserébe hatalmi látszatért. Becsüljétek meg azt, amit vérünk árán szereztünk. A sors keze úgy áldjon vagy verjen benneteket.

Szemle.

Mióta a horvátokat az u. n. független párt a nyakunkra ültette, a magyar kormány nem boldogul velük sehogysem. Új választást rendelt el, de a horvát önállóság pártja az eddiginél még nagyobb számban került vissza.

Hiába mondja el a bán a fontolgotó ész érveit; a sabor is, a karzat is, a csócselék is siket e szavakkal szemben. Részeg ember, akár alkoholtól, akár gyöngörű csengő-bongó frázisoktól részeg, nem tűr ellentmondást s könnyen kupolás, tornyos, csarnokos parlamenti palotának nézi az elavult, düledező zágrábi megyeházat.

TÁRCZA.

A nagy idők emlékeiből.

I.

A kávéháznak füstös csarnokában
 Merész beszédű ifjúság van:
 Az ő szabadság szent ábrándjait
 Az arc, a szem kigyúl.

Itten az ész már se töpreng, se számol,
 Helyébe ült az égi mámor:
 Csak érzi, érzi mind ez ifjú szív,
 Hogy e nap tette hív.

De léle utat, mit e kis had érez,
 A nép, a milliók szívéhez?
 Oh lessz-e hangjuk, amely feltűzel,
 Hogy rajta, tenni kell!

Lesz hangjuk. Mivel im, e pillanatban
 Felugrik s az asztalra pattan
 Egy ifju, ki parancsolóan int,
 S mindenki rá tekint.

Valami bűvös láng lobog szemében,
 Amint ott áll, profétaképen,
 Aki a népet boldogítani most
 Törvényábrákat oszt.

Olvasni kezd... S az első sortul fogva,
 Hallgatják, szinte ittasodva.
 Petőfi Sándor az, ki ott szaval:
 »Talpra magyar!«

... S ahogy az esküvést elmondta fennen,
 Utána dörgök valamennyen;
 S e perczen az a füstös régi bolt
 Istennek háza volt.

Az ócska asztal szent lett, mint az oltár,
 Az a profán dal szinte zoltár,
 S mint hívők állanak a pap előtt,
 Úgy vették körül Őt.

S a kis dal gyorsan az utcára érve,
 Szállt házról-házra, térről-térre,
 És szállt folyón, szállt sikon-halmon át —
 Bejárta a hazát.

És felriasztó vészharangként szólva,
 Mindenütt hangzott a büszke strófa;
 Hangzott: »Rabok legyünk vagy szabadok,
 Itt az idő, válaszatok!«

S az esküvés megindítá a harczot,
 Mely a hazán végig viharzott,
 S amely, bár vége sötét gyász vala,
 Nagy és csodás vala.

Soha e nagy harczot homály ne rejtsé,
 E dalt magyar szív ne felejtse;
 Amig csak él e földön nemzetünk,
 Legyen az szent nekünk.

Tanulja meg e dalt a gyermek ajka,
 Ifju és férfi lelkesüljön rajta.
 Se agg elmében ez áldott szavak
 El ne mosódjanak!

S ha újra kell, e vers riasszon talpra,
 Hogy ez esküvel élve s halva,
 Szolgáljunk téged híven s igazán,
 Én szép magyar hazám!

II.

Hideg, borongós őszi regg.
 Dértől csillámlik az avar.
 Schwechátnál az osztrák sereg
 És szembe véle a magyar.
 Sárgult falevéllal játszik a szél,
 A magasba' károg a varjuhad:
 Ki tudja, hangjok mit beszél?
 Tán azt: »Ma jó falatunk akad!«

Tíz óra hosszat szüntelen
 Hallják az ágyut dörgeni,
 S előre nyomul a hanczteren
 Guyon Rikárd és Görgei.
 Egyszerre, alkonnyat felé,
 A jobbsó szárny futásnak eredt,
 Utánuk a többi... szétveré
 A nyolczvanezer a huszezeret.

Eppen azért a legkellőbb időben zuditott Wekerle Sándor egy cseber józanító hideg vizet reájuk. Egy interpelláció kapcsán mondott véleményt a miniszterelnök a horvát helyzetről és soha jobbkor, soha jobban nem mondhatta el ezeket az érveket, mint épen most.

Csaknem két esztendő folytonos küzdése alatt sikerült a horvátoknak összezavarni, elhomályosítani bizonyos közjogi pontokat.

Nem ártott — utolsó figyelmeztetésül a horvát tartománygyűlés küszöbén — újra leszegezni a leszegezendő tényeket.

Wekerle ezt cselekedte s így cselekedvén, nem hiábavaló munkát végezett. Jó volt ismét figyelmeztetni a politikacsinalásba nagyon is belemelegedett horvát urakat, hogy a sabor még nem parlament, mert parlamentje és szuverén népképviselője csak önálló állami létű országoknak van, Kroatia pedig nem ilyen. Horvátország bizonyos autonóm különállásra berendezett szelvénye az önálló és szuverén magyar államnak, de semmivel sem több. Joga van arra, hogy meghatározott ügykörben a saját feje szerint intézkedjék, de ez csak a magyar országgyűlés részéről átszarmaztatott jog, melynek forrása a magyar állam szuverenitása és nem valamilyen fajta horvát államiság, amilyen csuda még csirájában sincsen. Ebből folyik, hogy a horvát tartománygyűlés — minden széleskörű autonóm hatásköre dacára — nem vindikálhat magának olyan jogokat, mint amilyen — önálló országban — a parlamentárizmus önkéntes folyamánya. A bán nem függ a tartománygyűléstől, nem köteles lemondani, hogyha itt a többség leszavazza. A bán a magyar kormány bizalmi embere a zágrábi vármegyeházán s addig marad helyén, amíg ezt a bizalmat megérdemli.

De nyomban azután félreérthetetlenül kifejezésre juttatta azt is, hogy a magyar állami egység megsérthetetlen szentség, amiből a kormány egy tapodtat sem hajlandó engedni. A bán helyén marad és kísérletet tesz arra, hogy a megértés politikáját létrehozza. Ha ez sikerül neki, jó. Hogyha nem, hogyha rendes, törvényes eszközökkel célt érni nem lehet, a a magyar kormány rendkívüli eszközök alkalmazásától sem riad vissza, hogyha arról

van szó, hogy az állam biztonságát megvédelmezze.

Már pedzik! Tudjuk, hogy a függetlenségi párt programjában egyik legnevezetesebb pont volt: a nemzeti bank. Még a kiegyezés megkötésekor is folyton azt hangoztatta ez a párt, hogy biztosítva van az önálló bank. Bizottságot is küldtek ki az előkészítése végett. És ime Kossuth Ferencz, a vezér, ki-röppenti a jelszót, a melylyel ezt az utolsó előtti elvtagadást megindítják. Kossuth a párttagok előtt az Ellenzék f. hó 12-diki távirata szerint így nyilatkozott:

„Az önálló bank ügyében még nagy nehézségek előtt állunk. Erősen fenyeget a veszedelem, hogy az önálló bank bármily formában meg is valósul, a pénz egy néhány százalékkal meg fog drágulni.“

A Bethlen-szobor helye.

Élénk érdeklődéssel olvastam Bodrogi János Bethlen-kollégiumi tanár úrnak a nagyenyedi „Közérdek“ 11-ik számában ily cím alatt megjelent közleményét: „A Bethlen-szobor helye“. Hasonló érdeklődéssel olvastam a szintén Nagyenyeden megjelenő „Alsófehér“ című lap 10-ik számában közölt ily című cikkét: „A Bethlen Gábor szobra.“

Ezen reánk enyediekre nézve nagyfontosságú kérdésre vonatkozó nézetemnek én is kifejezést óhajtok adni. Talán ezáltal némi szolgálatára leszek az ügynek. Már csak azért is hozzá szólhatok, mert az eszmét, hogy a nagy fejedelem Bethlen Gábor nevének és emlékének megörökítésére Nagyenyeden egy méltó szobor létesíttessék, bölcsőjében én is ringattam.

Az én nézetem is határozottan az, hogy az emelendő szobor helye a református templom és a Bethlen-kollégium nagy épülete között nyitandó tér, vagyis az a hely, hol most a Lukács György-féle, jelenleg Balla Béla által bérelt üzleti helyiség és az Obert-féle gyógyszerári helyiség emelkednek. Hadd diszelegjen a szobor a két nagy emlékü református kulturális épület között és közvetlen közelében.

Kegyeletes emlékek fűződnek mindkét köznevelődési középülethez, kapcsolatosan a

nagy alapító fejedelem nevével és emlékével. Egyik a nagy fejedelem hagyatéka, másik az a szeant hely, az a történelmi emlékekben gazdag, Istennek szentelt hajlék, melynek ódon falai között a Bethlen-kollégium fiatal-sága nagynevű tanáraival élén, két és fél század óta buzgó imában kéri Istentől a megsegítő erőt, hallgatja Isten igéjének magyarázatát és szívja lelkébe ennek tápláló és éltető erejét.

E czélből tehát, annak idején eltávolítandó lenne az említett két üzleti helyiség és a várfal azon része, mely ezeknek háta mögött vonul el egész a mészárosok bástyájáig.

Eltávolítandó lenne, szerény nézetem szerint a kollégium főépületével átellenben emelkedő ugynevezett kastély-épület is.

Megmondom miért lenne eltávolítandó ez az épület is. Azért, mert csak ez uton nyílna meg a református templom és a kollégium között egy jelentékeny tér, melyre a létesítendő szobornak mulhatlanul szüksége van, ha azt akarjuk, hogy a nagyméretű szobor minden oldalról kidomborodhassék.

Azért továbbá, mert ez által a várbeli református templom, ez az impozáns épület igen előnyösön emelkednék ki a szemléltől előtt.

Az esetben, ha a kastély-épület fentartatnék, az emelendő szobor egyik oldala a kis-méretű ág. ev. templomra nézne. A református nagytemplom északra néző bejárata az ág. ev. templom miatt nem lenne mindjárt első tekintetre feltűnő s az említett bejárásthoz, a nagyközönség csak a régi luth. templom részbeni megkerülésével juthatna. Az ugyanis nem feltehető, hogy tágasabb bejáró megnyitva után is a közönség, a régi, törpe, setét s részben piszkos ugynevezett Várkapun vonuljon a templomba. Menni fog templomba a nyílt, tágas bejárón, a szobor közvetlen közelében.

Nézetem szerint a kastély-épület eltávolítható a kegyeletes érzület lényeges bántalma nélkül. Abban az épületben a nagy fejedelem nem lakott, még csak nem is tartózkodott huzamosabb időig. Nem lakhatott, mert a kastélynak nem volt udvara s így nem voltak, nem lehettek melléképületei. Ma sincsen egy tenyérnyi udvara is. Jelentékeny történelmi emlékek sem fűződnek ezen épülethez.

Az emlékezet igaz, hogy azt tartja, hogy az 1564-ben, Nagyenyeden megtartott országos zsinat ülésait a kastélyban tartotta. Tévedésben van az emlékezet midőn ezt tartja.

Ez a nagyfontosságú, az Erdélyben élő protestánsok életében korszakot alkotó zsinat első értekezletét április 9-én d. u. 5 órakor kezdődőleg tartotta a templomban. Ha a zsinat tagjait Dávid Ferencz szuperintendens a király személyese, értekezletre a templomba és nem a kastély-épületnek nagytermébe hívta össze, egészen kizártnak látszik az, hogy az április 10—12. napjain megtartott országos zsinat ülésait nem a templomban, hanem a kastély-épületében tartotta volna. A kastély-épületnek nagyterme nem is lett volna képes a szokatlanul népes zsinat tagjait mind befogadni. Aztán meg április hó derekán már a lég is annyira enyhe, hogy a templomban lehetséges gyűléseket tartani.

Számításba jöhető komoly ok, szerény nézetem szerint, tehát nem szól a mellett, hogy az a rozoga épület továbbra is fentartassék, ellenben igen komoly okok ajánlják, hogy eltávolíttassék.

S a bőmbőlés mindenütt elállt,
Csak még egy dombról hallatik:
Csak még egy ágyu szór halált,
A nyolczas ütegből a harmadik.
Ott három ifju diák előtt
Még egyre fogyott az érczolyó,
S a három ifju a merre lőtt,
Pusztult az ember és a ló.

Nemrég e három hős legény
Tanulta a históriát,
Vagy könnyű méta-fát vivén,
Vigan szökelt a réten át.
De vészben a hon, s mind felbuzog
S kardot vesz méta-bot helyett:
Kik imént tanulták, most azok
Csinálják a történetet.

Tizenhat éves sincs talán,
Ki füstölög kanóczot emel;
Most kezd ütögetni ajakán
Meg állán a legény-pehely.
Két társa — az is csak annyi idős —
Már inti: »Elég lesz — ránk tör a had!«
De ah, mit bánja az ifju hős:
»Még egyet!« mondja, s ott marad.

S ha látja, az érczolyó talált,
S ritkulnak az ellen seregét;
Az ágyu csövét karolja át,
Mint hogyha hálát adna neki.

S örömben színté könnyet ont
S az izgalomtól halovány,
És ágyujához szólva, mond:
»Ezt jól csinálád, édes apám.«

S az ellen előbbre s előbbre nyomul —
Csak néhány perc még s ott terem,
De a három ifju gondatlanul
Sűrű, miként játszóterem.
Alig lépésnyire süvölt
Egy puskagolyó mellettük el:
De az egyik mégis újra tölt
S a legifjabb újra kanóczot emel.

De hajh! már most a hős tüzér
Nem látja golyója merre repül, —
Ráczélez egy osztrák svaliszér,
Ő kebléhez kap s földre dül.
Imént még rózsás színe vala
Szép arczaiknak — most hó a színtük,
És dús haja, aranyos haja,
Most homlokán mély sebbe csügg.

És gyermeket, szép kék szemé,
Az a vig két szem, lehunyva im,
És amely ugy szól, mint zene,
Ajakán ott dermed most a kín.
S hogy társa ijedten odarohan,
Még suttag: »Mondd... a lövés talált?«
»Talált«, felel az s ő boldogan,
Mosolygva köszönti a halált!

Rudó Antal.

Ilyen ok a már említett kivül az is, hogy a piacz környéke a kollégium főépülete és a kastély épülete között a legszűkebb.

A református díszes templomhoz való kilátást egészen elzárja s elzárva fogja tartani a szobor felemelése után is. A kastély-épület eltávolítása által megnyílnék a tér, az 1849. január hóban legyilkolt áldozatok sirhalma mellett is. Ez esetben ezen áldozatok porai fölibe is lehetne egy megfelelő díszes emléket emelni s ekkor a két kegyeletes emlék, eléggé nyílt téren egymással átellenben emelkednék, a mi valóban mély benyomást tenne minden városunkban megforduló hazafias érületű magyar honpolgár lelkére. Ez esetben megmaradhatna a mészarosok bástyája is a dr. Hütlty Dezső egyetemi tanárnak, a Magyar Nemzeti Múzeum kiküldött országos bizottsága műépítész tagja óhajlásának megfelelően.

A kastély-épület eltávolításával megnyílnék a bejáró a mészarosok bástyájától egészen a református énekvezéri lakig. Régi épületek bizony tűnnek el, ha azok eltávolítását a szükség parancsolólag követeli. Lám a Bethlen-kollégium „Apafi“-féle épülete is eltűnt, hogy helyet engedjen egy czélszerűbb, egy hatalmas közmivelődési épületnek, pedig a régi „Apafi“-féle kollégium épületéhez komoly történelmi emlékek fűződnek.

Gondoljunk csak az 1704. évi nagy pusztulására városunknak és az ezen pusztulással kapcsolatos szomorú eseményekre.

Hogy a várfal többi részével és a bástyákkal idővel mi történjék? erre a kérdésre nehéz dolog határozott nézetet nyilvánítani.

Hadd érlelje még ezt a kérdést az idő.

Rá ér. —

Szilágyi Farkas.

Vegyes hírek.

— **Lapunk mai száma 6 oldalon jelenik meg.**

— **Felvirradt reánk** újból, és a nagy esemény óta hatvanadszor, márczius Idusa. Üdvözljük e napot kegyelettel és lelkesedéssel! Ünnepejünk hazafias lelkünk egész melegével! Lobogozzuk fel házainkat s vegyük körül virággal és szeretettel vértanuink emlékeztét!

— **A hiv. lapból.** Az igazságügyminiszter lovag Vincenti Lajos járásbíró a VII. fiz. osztályba léptette elő.

— **Püspökszenteles és főjegyző választás.** A jövő hónap hetedikén ismét nagy napjuk lesz az erdélyi reformátusoknak: Koloszvárt tartandó rendkívüli közgyűlésük keretében fel fogják szentelni ünnepi lelkesedéssel, disszel új főpásztorukat s megejtik a főjegyzőválasztást. Az előbbi programponnt inkább látványossági, reprezentációs érdekesség, utó-akkordja s szentesítése egy már megtörtént eseménynek, míg a főjegyzőválasztás egy ép most legjavában dülő küzdelemnek eldöntése lesz. A főjegyzői állásnak, — eltekinthetve e hivatal egyébkénti magas jelentőségétől — súlyát és kívánatosságát tudvalevőleg az a körülmény adja meg, hogy a mindenkori generális notárius nemcsak a legkomolyabb püspökjelölt, hanem többnyire tényleg is őt illetik be a megüresedett főpásztori székbe. Törvény volt egykoron, most már csak hagyomány, de oly erős, hogy pld. Szász Domokos, Bartók György és legutóbb Kenessey Béla: mind a főjegyzői állásból hívtak el az

egyház élére. Tréfás hasonlattal tulajdonképen a püspökválasztás főpróbájának lehet nevezni a főjegyzőválasztást, s így természetes, hogy ezt az aktust mindig erős élénkséggel hullámzó küzdelmek előzik meg. A mostani jelölés között leginkább Nagy Károly teológiai tanár az, akinek legtöbb kilátása van a győzelemre. Tudása, kitűnő szónoki készsége, egyháza érdekében tett, jelentős szolgálatai méltóvá is teszik őt erre. Éppen a tegnap jelent meg pártjának felhívó szövege, mely alá nyolczvan közgyűlési tag írta nevét. Így tehát megválasztása bizonyosnak tekinthető. A másik jelölt, ki mellett a hunyadi egyházmegye és Szászváros, meg a szentgyörgyiek agítálnak, Bodor János, szászvárosi pap. Kiváló theológus és rokonszenves papi karakter, ki az egyházkerület életében eddig nem vitt szerepet.

— **A Bethlen-kollégium ifjusága** 1908. márczius 15-én a szabadságharc LX-ik évfordulóján hazafias emlékünnepeket tart. A) A kollégium dísztermében d. e. 11 órakor: 1. Erkel F. „Részlet Bánk-Bán“ dalmából, előadja a koll. zenekar. 2. Radó Antal „Talpra magyar“ cz. költeményét szavalja Jeney Endre VII. g. o. t. 3. Beszédet mond a történelmi eseményekről Török József IV. t. jelölt. Veress Gábor „Székelyek“ cz. dalmát énekl a tanítóképző férfikara. 5. Elmélkedő beszédet mond Berde Károly VII. g. o. t. 6. M. Kovács Gyula „Árpád siri álma“ cz. költeményét szavalja Gyenge Károly III. éves t. jelölt. 7. „Marseillaise“, énekl a gimn. vegyeskar. B) A vértanuk vármelletti sírjánál délben 12 órakor: 1. Hymnusz, énekl a közönség. 2. Beszédet mond Löwe Dezső VII. g. o. t. 3. Kiss Géza „Szadadság ünnepe“ cz. költeményét szavalja Dávid György VII. g. o. t. 4. Kossuth-nóta énekl a közönség. C) A sétatéri diákemléknél, d. u. a városi ünnep nyomában: 1. Rákóczi búcsúdala, énekl a gimn. önképzőkör férfikara. 2. Szabó András „Tárogató“ cz. költeményét szavalja Spangenberg Albert VII. g. o. t. 3. Beszédet mond Szilágyi Gyula VII. g. o. t. 4. Petőfi „Élet vagy halál“ cz. költeményét szavalja Harmath János VIII. g. o. t. 5. Szózat, énekl a közönség.

— **Torna-estély.** A nagyenyedi ref. tanítóképző-intézet tornaköre folyó hó 21-én a Bethlen-kollégium tornacarnokában saját pénztára és kirándulási alap javára táucczal egybekötött torna-estélyt rendez. Diszelnök: Fejes Áron igazgató-tanár. Elnök: Székely János torna-tanár. Rendező-bizottság: A ref. tanítóképző-intézet tornakörének tagjai. Műsor: 1. Botfűzér zenekisérlet mellett. 2. Ablakugrás rohamdeszkáról. 3. Gyakorlatok a nyujtón. 4. Alugrás. 5. Gyakorlatok a korláton. 6. Birkózás. 7. Gulák. 8. Játék. A műsor kezdete d. u. 5 órakor, a tánc kezdete este pont 8 órakor. Személyjegy: 1 korona, tanulójegy 50 fillér. A jegyek a táncestélyre is érvényesek.

— **A Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egyesülete** f. hó 15-én delután 5 órakor tartja helyi 188-ik fiókpenztárának alakuló gyűlését az iparos önképzőkör helyiségében. Az egyesület egyike az ország leghumánusabb intézményének. Tagjainak száma meghaladja a 60 ezret s mintegy 300 rokkant s 70 árvának nyújt már is rendszeres heti segélyt, havonta 10—12 ezer koronát. Tagja lehet bárki foglalkozás és korkülönbség nélkül férfi és nő egyaránt. Városunkban is megalakulván fiókpenztára, ajánljuk az allami támogatásban részesülő s aranyéremmel kitüntetett egyület polgárságunk figyelmébe. Az egyület helyi tagjai felkerik az érdeklődőket az alakuló gyűlésen való minél számosabb megjelenésre, a hol az együletről bővebb tájékozás nyerhető s új tagok beiratkozhatnak.

— **Az idegesség őli.** Pusztul az emberiség! Ezt bizonyítja megdönthetetlen adataival a statisztika. Aki pedig a halálzási statisztika háttérébe tud pillantani, az meglátja a modern emberiség legveszedelmesebb ellenségét: az idegbajok különféle nemeit. Igen, a különféle idegességből származik a legtöbb ember betegsége. Balsorsát csak az kerüli ki, aki a villamos gyógyódot használja selovassa az Elektro Vitalizer orvosi rendelő intézet által (Budapest, Károly-körút 2, félemelet 50.) kiadott **Ingven Kunyvet** a villamos gyógyódról. Ezen 80 oldalú könyvet mindenki ingyen és bérmentve kapja, ha lapunkra való hivatkozás e hírreves intézetnek egylevelézolapot ír.

— **Uj gyár Marosujváron.** Izsák Dávid Marosujváron egy czeмент-lap és czeмент-tetőcserépgyárat létesített.

— **A „Budapest“ jubileuma.** Minden feltűnés és hangos reklámot kerülve, ünnepele meg a „Budapest“ az országos függetlenségi és uegyvennyolczas part hivatalos lapja, alapításának harminczadik évfordulóját, hogy részese legyen a jubileum csöndes örömeinek minden egyes előfizetője. Gyönyörű díszalbumot adott ki Wolliauer F. és fia kiadóczég áldozatkészségéből, amely — külső díszre és terjedelemre is, — meglepetése lesz a magyar könyvpiacnak. A nemzet vezéreire s a közélet nagyságain kívül a legnevesebb költők és írók nagy gárdája működött közre abban, hogy minél értékesebb és érdekesebb legyen a „Budapest“ jubilaris albuma, amelyet minden régi előfizető díjmentesen kap meg a lap ünnepeinek emlékeztetere, valamint minden új előfizető is, aki bármily naptól kezdve egy negyedévre előfizet. A gyönyörű díszalbumban amelynek bolti ára husz korona lesz, Kossuth Ferencz cikke autogrammban van megörökítve, továbbá Apponyi Albert gróf, Günther Antal, Justh Gyula, Polónyi Géza, Szenderkényi Nándor, Barabás Béla, Visontai Soma, Sztterényi József, Mezőssy Béla, Thaly Kálmán Abrányi Kornél, Bathányi Tivadar gróf, Szatmári Mór, Rátkai László, Buza Barna, Bakonyi Samu irtak bele cikkeket, a lap régebbi szerkesztői pedig érdekes visszaemlékezéseket. Kivülük a „Budapest“ valamennyi volt és jelenlegi munkatársa hozzájárult szépirodalmi munkával, költeménnyel, vagy közérdekű ismertetéssel. Salusiuszky Imre, a „Budapest“ helyettes szerkesztője, az ujságszínalásról, Benedek Árpád, és Füzesséry István dr. pedig a politikai világból irtak nagyon érdekes cikkeket. Kovács Dénes dr. Kossuth Lajos utolsó órájáról irt meghatoan szép visszaemlékezést. A díszművet számos művészi kivitelelő kép, sok műmelléklet és valamennyi szerző arcképe díszíti. Rendkívüli része az albumnak a szerkesztőségi, kiadóhivatali és nyomdai élet bemutatása. Az albumot, amelyet Gara József kiváló érzékkel állított össze, megszerezheti mindenki, ha 6 koronával negyedévre előfizet a „Budapest“-re.

Fogzásban lévő gyermekeknek

valóságos megkönnyebbülés a SCOTT-féle Emulsió, mert elősegíti az étvágyat, erőt s egészséget ad s a fogak erősen és fehéren bujnak ki. A

SCOTT-féle Emulsió

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

oly jóízű és édes, hogy a gyermekek örömmel, előszeretettel veszik; szabályozza a gyermek emésztését, csillapítja az idegeit, miáltal a szülőknek, valamint a gyermekeknek nyugodalmis, háborítatlan éjszakákat biztosít.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerertárban.

— **Fogászati jelentés.** A már általunk közismert fővárosi műfogspeciálista ifj. Prohászka Sándor legközelebb ismét városunkba érkezik. Már több alkalma volt az illetőnek szaktudását jó eredménnyel bemutatni, azért teljes bizalommal ajánljuk a n. é. közönségnek.

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

Nyilt-tér.*

Nyilatkozat.

A „Marosujvár“ 1908 március hó 12-én megjelent számában „Nagy Samu“ aláírással egy apró kis cikkekcske jelent meg, melyben nevezett abbeli haragjában, hogy a Marosujvári takarékpénztárnál betöltött és 1907 december 31-én szerződés szerint lejárt ügyései állásba számtalan hibája folytán ismét meg nem választották és azt mint üresedésben levőt velem töltötték be, aljas rágalommal illet, mintha kiválasztásának én volnék okozója. Midőn kijelentem, hogy a kérdésben forgó állást nem kerestem, hanem arra az igazgatóság bizalma tartott érdemesnek, a reszerül nekem imputált alatomosságot és tolakadó befurakodást, melylyel mindentvé magam becsépészní igyekszem, mint aljas, hazug rágalmat visszautasítom és reá háritom, ki három évvel ezelőtt a Marosujvári takarékpénztárnál és most az Agrár takarékpénztárnak marosujvári fiókjánál levő ügyései állást hízalgéssel, szolgálai talpnyalással, magát politikai áldozatnak feltüntetve, illetékes magas rangu

* Ezen rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

egyének félvezetésével és dr. Jány Győző marosujvári ügyvéd kiterásával szerezte.

Hogy illető mennyire szavahihető, bizonyítja az, hogy a katonai becsületbírósi igazmondásáért tisztí rangjától, kardbojtjától és ezzel becsületétől fosztotta meg, úgy hogy tőle még elégtétel sem szerezhető. Reá ugyancsak áll az a régi közmondás: „Kinek háj van a fején, ne menjen a napra“.

Dr. Dénes Arthur,
marosujvári ügyvéd.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

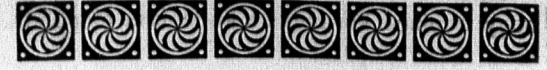
Réthy-féle cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjük, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

8-10 510

Szőlőajtványok: hiányok pótlására 2

éves dús gyökérrel, zöldajtással készítve, ezre 100 frt. — Telepítésre gyökeres zöldajtvány ezre 80 frt. Telepítésre sima zöldajtvány ezre 45 forint.

Fásajtványok: gyönyörű példányok, fajtisztán ezre 100 forint.

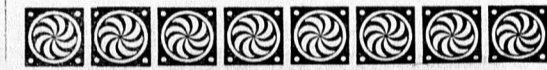
Szépséghibával, eredési biztosítással ezre 45 frt. Mind Ripária-portálisra ojtva a következő fajokban: **Fehér borfajok:** Olasz Rizling, fehér és piros Szlankamenka, Furmint, Sárféher, Mézesféher, Ezerjó, Erdei, Bakator, Kövidinka, Mirkovácsi, Muskotályok, Hárslevelű, Sauvignon, Bánáti Rizling. **Vörös borfajok:** Nagy burgundi, Oportó, Nemes Kadarka, Aramon. **Csemegefajok:** fehér és piros Chasselas, Passatutti, Tokaji Chasselas Ezredéves, Muskotályok stb. Sima Ripária-portális I. oszt. 8 frt, sima Ripária-portális II. oszt. 3 frt, gyökeres Ripária-portális I. oszt. 16 frt, gyökeres Ripária-portális II. oszt. 10 frt, gyökeres 2 éves gyökerű 18 frt. **Hazai nemes vesszők** sima 4 frt a fenti fajokból. Ojtványaimért teljes felelősséget vállalok, s ha a vevő azzal nem volna megelégedve, azt visszaveszem s pénztét visszaadom. Előlegül az ár 1/4 részét kérem beküldeni. **Hegyi bor** fehér 50 kor., siller 50 kor., vörös 60 korona.

Székely I. József

Gyöngyös (Hevesmegye)

Szent Urbán templom.

45 1-4

LEOPOLD GYULA Budapest, Erzsébet-körút 41. 200 napig hátrahagyás létezik!

GARVENS-SZIVATTYUK
rendkívül olcsók, csak elsőrendű minőség.
Kérjen határozottan:
Garvens-szivattyut
Garvens-művek, WIEN XX/2.
Levelezés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tyukszemet, borkeményedést azonnal eltávolít a Kaiser-féle
TYUKSZEMHALÁL
ára 70 fillér.
A legjobb és legerősebb sósorszesz az
ERŐ SÓSORSZESZ
ára 2 K, 1 K és 30 fillér.
Postán szállítja utánvét mellett a KOSMOS vegyszert és kozmetikai laboratórium.
GYÖR, BAROSS-UT.

Csemege-konzervok BÉLHURUT
BARTA-féle erdei gümölcskonzervek, szörpök, gomba-, hús- és fűszerek-konzervek, nemes borvicskák — legújabb minőségben szállítanak a legkiválóbb fűszerek kivételével is a
Felkai Konzervgyár, Barta József
Fekha (Hevesmegye). — Kérjen árjegyzéket!

VÉRSEGENYSÉG, ÉTVAGYTALANSÁG, IDEGESSÉG gyógyítására a leghatásosabb készítmény a KRIEGER-féle
TOKAJI CHINA-VASBOR.
Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért.
Kis Üveg ára 2-20 kor. Nagy Üveg 6 kor. Kapható gyógyszárakban. Postán küldi: KOBONA-GYÓGYSZERTÁR Budapest, Kálvín-tér.

PLATSCHKEK VILMOS
elismerett legolcsóbb, legszolidabb
FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza
Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).
RIVOLI
fényképészeti és festészeti műtermében
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 30.
készülnek csak elsőrendű művészi kivitelben fényképnagyítások, aquarell- és olajfestmények. Másolások seligemre, bársonyra, fára, elefántcsontra stb. Bross, függetek, tü stb., apró üvegfestményekkel. Porcellánba égetett fényképek sarkkövekre stb. Miről küldjek ingyen és bérmentve árjegyzéket?

DIGESTOL GLÜCK
a legjelkétezebb emésztőpor
Doboz 2 kor.
Postal szétküldés: FERBER GALAMB-gyógyszertár BUDAPEST, HUNGÁRIA-KÖRÚT 93
Kapható minden gyógyszárban és drogeriában.

Meglepő haladás!
FICHTENIN
a legkiválóbb, szabadalmilag védett szer, mely mindenféle fergét a lakásban ép úgy, mint mindenemű hernyót, vére és levétől tisztítja és egyéb kár- és veteményben kártékony állatokkal és azot potóit azonnal megöli.
Legmeghísebb védőszert szunyog és darázs ellen. Hamarlati utasítás szerint való eljárás mellett biztosítjuk a hatékony eredményt.
Vesérhépviseleők Magyarországon részvevő:
DIAMANT és VADAS
Budapest, VII., Damjanich-u. 36. — Telefon 21-51.

BOGDÁNY
szerencsége páratlan!
Vásároljunk osztály sorsjegyet csakis
BOGDÁNY S.
fővárosi sorsjegytároló r. t. n. a l.
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRÚT 20.

Dr. KOVÁCS
KÉZPASZTÁJA
8 nap alatt biztosan hat.
Tegelye K 1-20
Dr. KOVÁCS gyógytára
Budapest, Gyár-utca 17.
„Tollett-titkok“ ingyen.

Ha fáj a feje használjon azonnal
Beretvás - MIGRAIN-pasztillát,
mely 5 perc alatt minden fejfájást megszüntet. Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.
1 doboz 1 kor. 20 fillér.
Főraktár: **BERETVÁS TAMÁS** Gyógyszertár KISPEST, Rátóczi-utca 2.
Ingyen postal szállítást 8 doboz rendelésnél.

PÁRIS SZÁLLODA
Szállodás: Simon Pál
Budapest, VI., Váci-körút 28. sz.
100 szoba 2-20 K-ól feljebb, kiszolgálással és villanyvilágítással együtt. Fürdő, napáns kávéház, étterem. Villamos vasúti megállóhely az övezes pályaudvarok és halók felé.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?
Schuller Kaszinó-éttermében
VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz.
Elsőrendű konyha! Naponta zene-estély!

Dr. KOVÁCS J.
hemoptiai rendelő-Intézet
Idült betegségekben szenvedők számára
Budapest, Váci-körút 18. sz.

KATZER
szőrmearul elöbranguk és az egész világon el vannak terjedve.
Első és legnagyobb molnyár ellen védő részv. társ.

KÖHÖGÉS

Aki

szereti egészségét, az igyekszik a köhögést megszüntetni. 5245 közjegyzőileg hitelesített bizonylat igazolja a

KAISER-FÉLE

MELL-KARAMELLA

jóságát. (3 fenyővel.)

Orvoilag kipróbálva és ajánlva köhögés, rekedtség, katarus, gégekatarus, elnyálkásodás, görcs és hörghurut ellen.

Csomagja 20 és 40 fill. Doboz 80 fill.

Kapható:

Schieszl Károly gyógyszerésznél.

233

16-22

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei Temesvári Szent-József

országos vásár

1908. évi márczius hó 19-étől bezárólag márczius hó 23-ig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra márczius 19 től, csütörtökön reggeli 5 órától kezdve megvan engedve.

Temesvárott, 1908 évi február hó 18-án.

43 2-2

A városi főkapitányságtól:

Beé Ferencz, főkapitány.

NAGYENYEDI KÖNYVNYOMDA ÉS PAPIRÁRUGYÁR R.T. NAGYENYEDEN.

Készít: műveket, folyóiratokat, hirdetőlapokat, körleveleket, képesárjegyzékeket, levélpapírokat, falragaszokat, meghívókat, mindennemű kereskedelmi nyomtatványokat, takarékpénztári zárszámadáásokat. Továbbá postacsomag- és üveg-czímkeket, porkapszulákat, papirzacskókat, kötőzőpapírokat és mindennemű gyógyszerészeti nyomtatványokat könyv- és könyvnyomda- és könyvnyomda- vagy dombornyomásban szép és olcsó kivitelben.

Dobozárugyár
Könyvnyomda

Litografiai
műintézet.

Mindennemű DOBOZÁRUT (Cartonnage) u. m. közönséges és hajlított dobozokat stb.

gyógyszereszek, czukrárszok és gyárosok részére kisebb árucikkek jutányos és célszerű csomagolására olcsó árban szállít.

FISCHER és TÁRSAI

faiskolák és szőlőoltvány telepek

391 22-104

Nagyenyed

nemcsak kifogástalan

facsemetéket

hanem legjobb minőségű fajtisza

szőlőoltványokat

is szállítanak.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

Talajvegyelemzéseket ingyen eszközölnek.

Óh jaj!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásuk

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Éljen!

Egger mellpasztillaja csakhamar meggyógyított

189 24-26

Egger

mellpasztillai,

az étvagyat nem rontják s kitünő ízűek.

Doboza 1 kor. és 2 korona.

Próba doboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor” gyógyszer-tár

Budapest, VI., Váci-körut 17.

Nagyenyeden kapható: U. Kovács József Bethlen Gábor gyógyszer-tárában, Novák István Arany csillag gyógyszer-tárában.

NAGYENYED VÁROS KÖZÖNSÉGE

150 30-52

GŐZ, KÁD ÉS KŐ (MEDENCZE) FÜRDŐJE

Vasút-utca 4.

Vasút-utca 4.

Gőzfürdő.

Fürdőidő:

Férfiaknak: szerda, csütörtök, szombat és vasárnap reggel 6 órától délután 2 óráig.

Nőknek: kedden és pénteken reggel 6 órától esti 6 óráig.

Árak:

Felnőtteknek . . . 1.20 kor.

Tanulóknak . . . 1.— kor.

Szülővel fürdő 12 éven aluli gyermekek után fejenként 50 fillér fizetendő.

Kádfürdő.

Fürdőidő:

Az év mindenik szakában, a hét minden napján (hétfő kivételével) nők és férfiak reggeli 6 órától esti 6 óráig fürödhetnek.

Árak:

Az	1	2	3	4	5	6
számu kádakban						
Felnőtteknek	1.20 k.	1.40	2.—			
Tanulóknak	1.— k.	K.	K.			
Szülőjükkal együtt fürdő gyermekeknek	á 50 f.					

*) Ezen díjért a szülőn kívül még három (12 évesnél kisebb) gyermek is fürödhetik.

Kő (medencze) fürdő

Fürdőidő:

Férfiaknak: szerda, szombat, vasárnap reggel 6 órától este 6 óráig és csütörtökön délután 2 órától esti 6 óráig.

Nőknek: Kedd s péntek reggel 6 órától este 6 óráig és csütörtökön reggel 6 órától délután 2 óráig.

Árak:

Mindenkinek, mindennap 25 fillér.

Modern és kényelmes berendezésű gőzkamra; tükör- és hűtő-medenczék; fényes berendezésű pihenő; massage, tyukszenyő és fodrász; emelt és súlyesztett porcellán-kádak; hideg és meleg, felső- és alsóvezetésű ütő- és permetező-zuhanyok. A fürdő a város központján minden időjárás mellett gyalog is könnyen megközelíthető.

Gőz- vagy kádfürdőre előre megváltott 30 drb jagy ára 36 kor. helyett, 30 kor.

NOXIN

Mindenjobb üzletben kapható.

HOCHSINGER TESTVÉREK BUDAPEST.

40 1-50

Hegyi János

műlakatos és gépjavitó műhelye
NAGYENYEDEN, Tótelep-utca 19.

Elvállalok mindennemű épület-, mű- és géplakatos munkákat, u. m. vasrácsok, vasajtók, épületvasalások javítását és újbóli készítését, továbbá villanycsengők, telefon és villámhárítók szakszerű szerelését. Varrógépek és kerékpárok javítását s gyári árban való újonnan beszerzését, végre mindennemű gőzseplők, motorok, szivattyúk és szivattyúskutak, gazdasági gépek és eszközök pontos és figyelmes javítását és ezeknek szintén gyári árakban való beszerzését. — Ajánlom a gazdaközönségnek saját műhelyemben összeállított elpusztíthatatlan nozélfejű ekeimet és vasboronáimat, melyeket jótállás mellett felelősséggel adok el, nem tetszőket kieserélek, vagy kívánság szerint átalakítok.

Szakmámba vágó költségvetéssel díjtalanul szolgálók Beeses pártfogást kér

kiváló tisztelettel

22-104

HEGYI JÁNOS,
műlakatos és gépjavitó műhelye

<h3>Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár r-t.</h3> <p>Részvénytőke 400.000 kor. Tartalékalap 200.000 kor.</p>	
<p>Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzüzetek részvényeire.</p> <p>Vásárol és elad értékpapírokat.</p> <p>Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés örzési díj mellett.</p> <p>Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.</p> <p>Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le.</p> <p>Allandó betétet 5% kamatláb mellett fogad el.</p>	<p>Uzletfeink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.</p>
<p>Nyitva áll hétköznap d. e. 9-12-ig, d. u. 3-4-ig.</p>	

Férfi kalap és nyakkendő kiegészítések.

Téli áruk eladása.

Az előrehaladott idő miatt raktáram kisebbitésére elhatároztam, hogy a lentebb felsorolt árucikkeket

teljesen gyári árban

fogom **elárusítani**, hogy azokat pénzzé téve, annál duzabb raktárral álljak a tavaszi időnyre vevőközönségem rendelkezésére.

Előny gyári árak márczius 1-ig:

Téli ruhakelmék, mosó velez és flanellek, hárász- és posztó vállkendők, férfi, női és gyermek alsóruhák (trikók), sapkák, keztyük és harisnyákban.

Ezen **kiváltságos** alkalomra szives támogatást kér, mély tisztelettel

Weinberger Miksa,

8 1- vászon, fehérenemű és divatruháza, Főter, Várépület 8.

Paplanok f. 195-től feljebb.

Kitünő minőségű és legnagyobb szilárdságú

Portland- és Román-Cement

nagyban és kicsinyben olcsó áron kapható:

Klemm Pálnál Nagyenyed Szentkirály-utca 128. sz.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papi rárugár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.